

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben házhöz
horvá.)
Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
házasbetsor egy soros hirdetésnél 12,
kétszeresnél 10, háromszorosnál 8 kr.
A nyilvántartás díja 50 kr.
Bélyegdíj külön 50 kr.
Hirdetmények elfogadásának a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Hanszen-
stein és Vogler** hirdetésfelváltó
hivatalában Budapest: Dorottya-utca
8. sz. 1. em. Bécs: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. 1. em.

A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bemutattatnak el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Her-
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények (előfizetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 5.

Arra nézve, hogy az egyházi javak kérdése nem tartozik a legstürgebbben megoldandó kérdések közt, aligha van komoly eltérés a véleményekben. Bizonyos mellékutakon került csak az ügy a képviselőház elé, mely így per tangemment szeret hatalmas frázisokban gyönyörködni intra et extra muros.

Hanem, hogy a közvélemény immár eléggé megérett arra, miszerint e kérdéssel legalább oly módon, mely a végleges megoldásnak ne prejudikáljon, már most közvetlenül foglalkozzék ez ügygyel: azt nemcsak azon általános érdekek mutatták, melylyel multkori cikkkünket fogadta a napi sajtó, s mely miatt holmi brévék és excommunicatio is hangzottak bizonyos oldalról, hanem többek közt magának a képviselőháznak tárgyalásai is.

Javaslatunk a multkor háromszoros volt. Az első az, hogy a vallási és tanulmányi alap már most értékesíthető birtokrészelei azonnal adassanak el, a megfelelő tőke kulturális célokra állandósíttatván. A második az, hogy a már most eladható államjóságokról az államtelér megfelelő mennyiségben ezen javakra irassék át. A harmadik az, hogy a kultuszminiszterium szüksegleteinek fedezése céljából a kath. egyházi beneficiumok — ahol csak a politikai és morális viszonyok megengedik, — türesen hagyatván, az intercalaris jövedelem az állam pénztárába folyjon.

Azon alapok és alapítványok közt ugyanis, amelyek a vallás- és közoktatási miniszter rendelkezésére állanak (számszerint 41 természetű alap) Magyarországára nézve III. Ferdinánd által 1647. október 6-án kelt s 1650. augusztus 6-án kiadott alapító levél által létesített a vallásalap, melynek tőkeálladéka 1870 végén 15.054.754 frt 8 kr. volt; az alap ingatlanainak becsértéke pedig 9.093.007 frt volt. Ez alapoz tartoznak Fehérmegyében a bárándi, Pestben a czeplédi, Temesben a csernai, csákovai, n.-köveresi, Aradban a szemlaki, Hevesben az ecsegi, kenderesi, Veszprémben a lehérti, Szabolcsban a püspök-ladányi, gyöngyösi uradalmak, amelyek a többi 122 jósággal együtt 139.555 hold belsőség, 73.895 hold erdőre, összesen 215.203 négyszög holdra terjedtek ki 1518 gazdasági épülettel. Ehhez még nincs számítva az erdélyi vallásalap, amely 1767-ben Mária Terézia által létesítettén, 1870 végén 817.456 frt 48 kr. értékkel birt.

Nem kevesebb fontosságú a tanulmányi alap, mely 1780-ban Mária Terézia által, s 1789-ben II. József által a fölsozlatott jezsuita-szerzet vagyona egy harmadának adományozása folytán keletkezett. E vagyon értéke Magyarországon 6.621.509 frt 80 kr. Erdélyben 760, 648 frt 24 kr. Az alap ingatlanai (62,921 négyszög hold 724 gazdasági épülettel) 2.737,930 ft 22kr. becsértékkel birtak 1870 végén. Ide tartozik 45 jóság, köztük a szent-ágotai 9538 hold Fejérmegyében, több mint 11.000 hold Szegszárdon, Tolnamegyében és 8000 hold Vörösberényen. Színe-java az országnak. És ezen javak átlagos bevétele holdanként 1 frt 5 kr.

Miután ezen javak ez idő szerint tényleg a vallás- és közoktatásiügyi kormány keze alatt állanak; miután továbbá a reájok utasított szüksegletek fődözésére annyira képtelenek, hogy — mint jelenleg is az eset — a miniszter kénytelen a deficit pótlására a főpapok áldozatkésztségét venni igénybe: semmi sem természetesebb azon kérdésnél: vajjon nem volna-e célszerűtlen ezen javak egy részét inkább eladva tőkésíteni, hogy így a tőke nagyobb jövedelmezése folytán mind az ország, mind a főpapok megkíméltesse az áldozatkészségük igénybevételétől? Miután továbbá az ezen javakra nézve már ez idő szerint is az állami kezelés gyakorlatban van: a zálogteher, mely az államjavakat terheli, egyes államjavak

eladása esetében igen célszerűtlen volna áthelyezhető ezekre, mint különben is országos kulturális célokra szolgáló s állami kezelés alatt levő jóságtekekre.

Nézetünk szerint egyáltalában nincs sem az alapoknak és alapítványoknak, sem pedig az országnak legkevésbé sem hátrányára, ha e két nemű eljárás foganatosíttatik, s egy oldalról az eladható államjavak zálogterhe ezen alapok és alapítványok egyes jóságtekeire iratik át — más oldalról pedig ezen javaknak előnyösen pénzre tehető részelei épen az alapok és alapítványoknak nagyobb jövedelmezőségre emelése tekintetéből mihamarább eladatnak.

Kissé kényesebb természetűek, a szorosabb értelemben vett egyházi javak. Szemben a „Ref.“ álláspontjával, határozottan kifejezzük ugyan azon nézetünket, hogy az állami-javakból tett egyházi-javaknak az alapítás céljainak teljesítésére kötelezett haszonélvezői csak az illető egyházi javadalmasok, ezen javaknak tulajdonosa azonban föltétlenül csak az állam, s így azok föltétlenül a rendelkezési jog is csak az államot illetheti meg, miután — mint ez az alapok és alapítványok jogi természetének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentésében kimerítően van részletezve, — az egyházi személyeknek ajándékozott birtokok azok halálával visszazáródnak a koronára, s ezen alapelv folytán az egyházi javadalmasok nem csak külön egyházi subsidiummal rovatnak meg a várak erődítése céljából, hanem a királyi kinevezéstől függő megüresedett egyházi javadalmasok intercalaris jövedelmét tulajdon jogának kifolyásaként századok óta mindig a királyi fiskus szedte, miután továbbá a 3-mas törvény-könyv I-ső része 10-dik cizme szerint királyaink, valamint a magonszakadt világi főrendeknek és nemeseknek, ugy minden praelatusoknak és egyházi férfiaknak is valóságos és törvényes örökösei, — miután végül az eredetileg közös vallásfelekezeti javára tett alapítvány az állam részéről kezelendő már most, midőn az ország lakói több felekezetre szakadtak, hacsak azokat ez alapítványokban megfelelő arányban osztoztatni nem akarjuk; mindezekfolytán mind tételes, mind észjogi szempontból az állam tulajdoni joga e javakhoz, amennyiben azok az állam által adományozottak, világos. Hasonló áll nagyon természetesen azon más természetű, például protestáns iskoláknak vagy egyházaknak adott állami javakról is, a melyekről hasonló előzmények bizonyíthatók be.

Résztünkről nem is kételkedünk semmit, hogy az így nyert javakat a protestánsok épen annyira kötelezve érzendik magukat visszaadni az állam szabad rendelkezése alá, mint amennyire kívánható és követelhető az a katolikus főpapságtól.

Elvi és jogi szempontból ez nézetünk. Gyakorlati s politikai szempontból a holt kéz birtokát sulyosan látjuk nehezédni közgazdasági viszonyainkra, s ép azért mindenütt, hol életrevaló magyar paraszt- és kisbirtokos osztály fejlődött már ki, a holt kéz javainak fölsozlatását sürgősen óhajtuk. Nem akarunk e kérdés tüzetesebb taglalásába bocsátkozni. Az állami gazdálkodás jelen helyzete legkevésbé sem hordozza magával annak következtetését, hogy jobb nem lehet soha; s egy különös eset alapján általános elvet nem lehet fölállítani.

A mi javaslatunk azonban sem elvileg, sem gyakorlatilag nem alterálja a dolgot. Tény az, hogy az intercalaris jövedelmek már most is az államkincstárba folynak; tény az is, hogy az államkincstár nincs kötelezve ezen türesedéseket azonnal betölteni, s így joga és alkalmá föltétlenül meg van ezen intercalaris jövedelmeket az türesedésbe jövő javadalmasok be nem töltése által fokozni. E jövedelmi fokozásnak pedig ugyan-

csak meg van helye a cultuszminiszter 4 egynegyed milliónyi sükségletében.

Mi azt gondoljuk, hogy e javaslat keresztültivete épen semmi nehézségbe nem ütközik, sőt meg volna egy más nevezetes haszna is.

Statistikai fölvételek szerint az ország összes földének 1 százaléka egyházi birtok. Okunk van reá hinni, hogy az egyházi kézen levő ingó vagyonszintén van legalább is 1 százaléka az ország összes ingó vagyonának. Mind politikai, mind tudományos szempontból föltötte sajnálandó, hogy teljes kimutatásaink sem az egyházi vagyonról, sem annak jövedelmeiről nincsenek. Miután az intercalaris jövedelmekről számadással tartozik a kormánynak az azokat kezelő egyházi dignitarius: a kormány ily módon gyűjtetheti az adatokat, s ezáltal egy különös bizottság költségeit megkímélheti. Természetesen ez adatoknak ki kellene terjedni époly szigorúsággal az ingó, mint az ingatlan vagyonra.

Végül még csak egy megjegyzést. Az egyházi javak, s egyáltalán a holt kéz birtokai átíratási illeket nem fizetvén soha, ennek fejében az adólab általában magasabbra volna tehető náluk ugy az ingatlan, mint az ingó birtoknál. S ez annyival jogosultabb volna, mert az eszme és a gyakorlat már nem új nálunk sem. De ezen negyedik tárgyról máskor. Gy. E.

— A középpárt. szerdán május 6. délután 5 órakor, saját helyiségében értekezletet tart.

— A magyar delegatio hadügyi bizottságának hetes albizottsága a hozzáutasított ügyek legfontosbikát, a hadseregi szállítások kérdését még nem intézte el. A tavalyi magyar delegatio tudvalevőleg ez ügyben határozatot hozott; a 7-es albizottság most utasítva lett annak megvizsgálására, mennyiben felelt meg a hadügyminiszter a delegatio kívánságának. Tegnap az albizottság ez ügyben előértekezletet tartott, és ma a szállításokra vonatkozó tárgyalásokat folytatni fogja. — A „Pester Correspondens“ értesítése szerint a kérdés eldöntése nem várható oly hamar, mint eddig hitték, azonban másrészt kétségtelen volna, hogy a pozsonyi, gácsi és losonci posztógyárak elfogadható ajánlatai folytán a magyar posztógyáripar a szállításokban 40 százalékkal részletetni fog.

— A magyar delegatio hadügyi bizottsága tegnapi ülésében élénk vita volt, mely különösen a rendkívüli sükséglet XV. cizme „A przemisli erődítményi építések folytatása“ körül forgott. Wahrmann Mór delegatus tudniillik a delegatio elé határozati javaslatot ajánlott terjesztetni, mely szerint a közös hadügyminiszter utasítandó, hogy a przemisli erődítésre vonatkozólag indokolt, kimerítő jelentést terjesszen elő a delegatio jövő ülészakában és jelentse ki, vajjon ez erődítések folytatása sükséges-e vagy nem. A hadügyminiszter maga is elfogadván a határozati javaslatot, a bizottság ezt a delegatio elé terjesztendő elfogadás végett.

— A romániai vasuti csatlakozások ügyében az első értekezlet, mint a „P. Lloyd“-ban olvassuk, tegnap délután tartott meg a pénzügyminiszteriumban; a tanácskozásban a kormány részéről Gheycy pénzügyminiszter és gr. Zichy József közlekedési miniszter, az osztrák államvaspálya részéről b. Wodianer Mór, gr. Szécsen Antal, gr. Zichy Henrik, Bresson vezérigazgató és Engert udvari tanácsos vettek részt. A tanácskozás, mely csak előértekezlet jellegével birt, pozitív eredményre nem vezetett, és ma folytatattani fog.

— A tiszavidéki vasut tegnapelőtti igazgatótanácsi üléséből kiküldött gróf Szapáry Antal és Nördling vezérigazgató urakat, a „P. Ll.“ értesítése szerint, tegnap délután fogadta gr. Zichy József közlekedési miniszter és kijelentette előttük, hogy a tegnap megkezdett tárgyalások csak előértekezletet képeztek, és hogy a végleges tárgyalásokra a tiszavidéki vasut képviselőit is meg fogja hívni.

— A pénzügyminiszter Budapest fővárosához a következő rendeletet bocsátotta:

A fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről szóló 1872. XXXVI. tvezcikk életbeléptetése alkalmával, az egyesült törvényhatóság által, a fővárosi szervezési szabályrendelet 196. és 197. §§-ai alapján, a pesti, budai és ó-budai közp. adóhivatalok működése 1873. december 31-én beszüntettetvén, helyükbe öt kerületi adó-

Thurzó János

hivatal állított, melyeknek mindegyike az állami és községi adókönyvek vezetésére rendelt számviteli, az állami és községi adóknak kivételével és mindennemű városi díjak és bírságok bevételezésére rendelt adó-pénztári, az állami és községi adóknak kivételével és mindennemű városi díjak és bírságok végrehajtás és mindennemű városi díjak és bírságok behajtásának átjárnak behajtására rendelt adó- és illeték-behajtási hivattal látott el.

A törvényhatóság ezen intézkedésében félremerhetlenül nyilvánul azon intentio, miszerint az állam köz- és községi adóknak kezelésénél, valamint azoknak bevételezésénél és különösen behajtásánál az államkincstárnak a várossal szoros kapcsolatban álló érdeke lehetőleg előmozdításának; — az egyes adófizetőknek pedig jelentékeny előny és könnyebbség nyújtott az által, hogy a központi távolabb lakók adójukat a közelebb eső kerületi adóhivataloknál róhatják le.

Ezen, elvben czélrányosnak és sikert biztosítónak látszó intézkedés a hozzá jogosan köthető várokozásnak egész mértékben főképen azért nem felel meg és nem felelhet meg, mert a kerületi adóbehajtó hivataloknak személyzete, mely a szervezés előtt is elégtelennek bizonyult, ez alkalommal még inkább kevesbített, elenyevnyira, hogy azok feladatukat végezni nem képesek.

Innen van az, hogy a f. évek lefolyt első három havában az adóbehajtás eredménye a m. évek hasonló időtartamához képest jelentékenyen csökkent és előrelátólag folytatás mindaddig csökkenni fog, míg az adóbehajtó hivatalok a végrehajtás eszközzésére szükséges és megfelelő erővel nem rendelkeznek.

E hiányon mindelőbb segíteni annál inkább szükséges, mert annak főállásig nemcsak az államkincstárnak okoztatik tetemes hátrány az által, mivel Budapest adózó polgárai a kényszer eljárás alkalmazását legtöbbszörre bevárva, azt az adóbehajtó hivatalok erőtlenségük folytán megfelelő módon nem alkalmazhatják s emiatt számos oly adókötelezettől sem szedhetik be a tartozás, akik minden időben fizetőkészek, más oldalról pedig a főváros pénztárára azon fölt, hogy az állami adóval együtt beszedendő községi pótlék sem foly be, még nagyobb kár járul az által, mivel a lakás és tartózkodási hely folytonos változtatása alatt álló személyes iparosnak, kereskedőnek, üzérnek, tőkepénzesnek, vállalkozónak, intézetnek, sőt egyesületnek és banknak adója, az előbb említettéket illetőket a gyakori elköltözködés folytán, az újabb tartózkodási helynek ismeretlen volta, a többiek-nél pedig a sűrűn és gyorsan bekövetkezni szokott üzlet-felhagyás, vagy bukás miatt csakis azért esik behajthatatlanság alá, mert a végrehajtást megfelelő számu közegek hiányában a kellő időben, mikor még az adókötelezett a megadóztatás helyén lakott, vagy amikor még az adókötelezett üzletet folytatta, fizetőkészes volt, foganatba venni nem lehetett.

Figyelmeztetem ezuttal a czimet, hogy az ilyképen behajthatatlanná váló adókról, illetőleg azoknak megtérítéséről az 1858. XXI. t. cz. 15., 62., 63., 64., 65. és 66. §§, valamint az 1872. XXXVI. t. cz. 19. §-a értelmében a felelősség a fővárost terheli.

Ezek folytán fölhívom a czimet, hogy tekintettel az országunk a jelen pénzügyi helyzetére is, a közadók erőlyes behajtását biztosító intézkedéseket azonnal tegye meg és egyuttal a kerületi adóbehajtó hivatalokat úgy az államkincstár, valamint saját jól fölfogott érdekére való köteles figyelemmel fogva megfelelő számu személyzettel minél előbb lássa el. Ez pedig anélkül, hogy a főváros pénztárára újabb teher járuljon, az által eszközölhető, ha a városi közönség az 1870. LV. t. cz. 6. §-ában megállapított végrehajtási költséget kivétel nélkül mindazon késedelmes adóelőterjesztéstől is szedetni elrendeli, a kik a hivattal t. cz. előnére és az önkéntes adófizetési készségnek megzsisbasztására jelenleg a végrehajtási költségek viselésétől a városi közönség által fölmentve vannak; fölhívom pedig azon további meghagyással, hogy ezen rendelkezésnek miképen történt végrehajtásáról szóló jelentését f. hó végeig terjessze föl. Budapest, 1874. ápril 14.

— A folyó évi első évnegyedi tiszta állambevételek kimutatását az 1873. évi eredményekkel s a folyó évi előirányzattal összehasonlítva közzétette a pénzügyminiszter. E kimutatás szemoru ellentétet képez a közös kormány által előterjesztett költségvetéssel. Míg itt semmi megtakarítás, sőt némi emelkedés a szükségleteknek: addig állambevételeinknél az előirányzathoz képest 10.226.810 ft hiány mutatkozik.

A pénzügyminiszteri kimutatásból következő főbb tételeket emeljük ki:

Az összes rendes bevételek a lefolyt évnegyedben 24.959.220 frtot tettek, 1873-ban 23.372.511 frtot; az idei bevétel kedvezőbb 1.586.609 frttal; de az előirányzathoz képest a deficit 11.427.810 frt. És pedig e következő tételeknél fordul elő az előirányzathoz képest tetemesebb deficit: a direct adóknál 6.5 millió, a fogyasztási adóknál 536.090 frt, dohányjüvedéknél 915.569 frt, sójüvedéknél 1.3 millió, bányászati, pénzverésnél 0.8 millió, államvasutak s gyáraknál 0.5 millió. A 30 és 54 millió kölesönből előirányozva volt 8.176.480 frt. Kiegyenlítésül a 76 és fél millió kölesön pénzeiből és a pénzkészlet apadása folytán a tényleges bevétel volt 24.377.667 frt. És így a tényleges bevétel tett mindössze 49.336.788 frtot. Ugyanígy összegben van kimutatva a kiadások fő-tétele. A kiadási előirányzat pedig ez évnegyedre tett 44.562.411 frtot; tehát az előirányzaton túl kiadott 4.7 millió, mit a kimutatás azzal indokol, hogy a Skene-féle szerződés fölmondása folytán visszafizetendő biztosíték fedezésére e hónapokban több becsátott a hadügyminiszterium rendelkezésére, s e többlet a későbbi hónapokban fog beszámíttatni, továbbá a kamatbiztosítási előlegek nagyobb részben szintén ez évnegyedben voltak esedékesek.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 5-én.

Elnök: Perczel Béla az ülést megnyitja és jelenti, hogy a bányabizottság megalakulván, elnökévé Szlavy Józsefet, jegyzőjévé Stoll Károlyt választotta meg.

Babes Vincze a magyar fehértemplomi kereskedelmi testület kérvényét nyújtja be az iránt, hogy a postai vevények, utalványok s minden egyéb a közlekedésre vonatkozó nyomtatványok kettős nyelven nyomtatassanak.

Szögyényi László az állandó igazoló bizottság nevében jelenti, hogy Bartal György Kis-Nyires kerületi képviselő a szabályszerű 30 nap föntartása mellett igazoltatott.

Horánszky Nándor, a jogügyi bizottság előadója, bemutatja a bizottság jelentését a hamis, vagy vétkes gondatlanságból származó bukás eseteiben követendő eljárásról szóló törv.-javaslat tárgyában.

Harkányi Frigyes, a központi bizottság előadója, bemutatja annak jelentését a keleti marhavész elleni intézkedésekről szóló törvényjavaslat némely szakaszai tárgyában.

Harmadszor fölolvastatik és végleg elfogadjatik a tengeri kereskedelmi hajók lajstromozásáról szóló törvényjavaslat.

A végleg elfogadott törvényjavaslat a förendiához fog átküldetni.

Tárgyalás alá vétetik a központi bizottság jelentése a közjegyzőkről szóló törvényjavaslatnak hozzá utasított szakaszaira nézve.

Toszt Gyula előadó: Az 54-dik szakasz tekintetében a központi bizottság átlátván azt, hogy a fel- és lemenő ágbeli rokonok, valamint a testvérek között az érdekközösség s ebből kifolyó viszonyok a kötelező közjegyzőségnek kiterjesztését úgy az érintett rokonok, mint más 3-ik személyek érdekei tekintetéből épen annyira szükségessé teszik, mint a házastársaknál, emel-folyva elvben és lényegben az 54 szakaszhoz Kondorossy által beadott módosítványt a bizottság elfogadta ugyan, azonban az ajánlott szövegezés helyett a következő szöveget ajánlja.

„A jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat megkivántatik;

a) fel- és lemenő ágbeli vérékonok, testvérek és házastársak között kötött adásvevési-, csere-, életjáradéki és kölcsönszerződéseknél, valamint egyéb okiratoknál, melyekben az említett személyek egymás irányában adósságot vállalnak;

b) ugyanazon személyek között kötött ajándékosási szerződéseknél, ha az ajándékozott tárgy át nem adatott;

c) hozomány átvételéről kiállított elismervényeknél, akár a házastárs, akár más részére állítatik ki;

d) minden jogügyletnél, melyet vakok, olvasni nem tudó süketek vagy irni nem tudó némák és süketnémák előtt közt kötnék, amennyiben a jogügylet megkötésénél személyesen közbenjárnak.

Amennyiben a törvény egyéb esetben valamely jogügylet megkötéséhez bírói vagy közjegyzői közbenjárást követel, azon törvény szabályok értelmétől hagyatnak.

Vidliczky József nem találja a központi bizottság által indítványozott szöveget eléggé világosnak. A javaslat mindenekelőtt nem tesz különbséget az írott és szóbelileg kötött jogügyletek között.

Emellett nem tudja, vajon a váltók is e szakasz alá tartoznak-e, melyeket eszerint közjegyző hozzájárulása nélkül nem lehetne érvényesíteni. Újabb szövegezés végett a központi bizottsághoz kívánja a tárgyalás alatt levő szakaszt utasítani.

Horánszky Nándor nem osztja Vidliczky aggodalmait, a mennyiben a javaslat határozatlan okiratról szól, s így csak írásban kötött jogügyletről lehet szó. A mi a váltót illeti, az nem vonható a „kölcsönszerződés“ fogalma alá, pedig e szakasz csakis kölcsönszerződésről szól. Különben maga is homályosnak tartja e szakasz a) pontját s azért azt indítványozza, hogy a „testvérek“ szó elé: „továbbá“ és a „házastársak“ elé „végül“ szó tétessék.

Paulnr Tivadar Horánszky módosítványát, mely a szöveget világosabbá teszi, elfogadja. A mi Vidliczkyknak azon aggodalmát illeti, hogy mi történik azon szerződésekké, melyek szóval kötöttek, erre azt válaszolja, hogy az által, hogy a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat kivántatik, meg van határozva, hogy az itt értetett szerződések csakis írásban köthetnek. Azt természetesen nem lehet megakadályozni, hogy az e szakaszban fölmentett esetben csak az illető fél jó akaratától függ a szerződést teljesíteni, mert ily szerződést a bíróság előtt érvényesíteni nem lehet.

Jústh József azt kívánja, hogy a testvérek és házastársak közt kötött szóbeli szerződések szintén kötelező erővel bírjanak, de nem harmadik személyek irányában. Ezt határozatlan kikötéssel kívánja a törvényben s azért a szakaszt a központi bizottsághoz kívánja utasítani.

Lázár Ádám mindenekelőtt a közjegyzői kényszer elve fölött kívánna határozatot hozatni, mert úgy látja, hogy a központi bizottság javaslata kijátszani törekszik a ház azon határozatát, melylyel a telekkönyvi ügyekben a közjegyzői kényszer mellőztetett, amennyiben a házastársak és vérékonok közt szerződések esetében, ha azok bekebelezettek, a telekkönyvi kényszer megállapítottatik.

Toszt Gyula előadó. A dolog igen egyszerű, vagy csak azon okmányokat akarja a ház kényszer alá vetni, melyek két személy között kötöttek, vagy mindazokat, melyek egy harmadikat is érdekelnék. A központ ez utóbbit akarja s ha a ház is e véleményben van fogadja el a szöveget, Horánszky módosításával.

Tavaszi Endre pártolja Júst nézetét, s nem látja indokoltnak, hogy a házastársak és vérékonok között kötött szerződésekre, amennyiben ez harmadik személyek iránt nem kívántatik érvényesítettetni, a közjegyzői kényszer alkalmazassék.

Almásy Sándor Lázár fölfogásához csatlakozik s azon nézetben van, hogy a közjegyzői kényszer behozatala a visszaéléseket nem fogja nehezíteni, sőt könnyíteni, amennyiben ily szerződések a közjegyzői okirat által megtámadhatlanok lesznek.

Csemegi Károly megjegyzi, hogy a közjegyzői kényszer alkalmazása a központi bizottság javaslatában

fölsorolt esetekben annyit mindenesetre fog eredményezni, hogy jövőre nem történhetnek a szerződés keltének meghamisítása tekintetében visszaélések s constatálható lesz, hogy a felek oly időben kötötték a szerződést, midőn vagyonuk fölött még szabadon rendelkezhettek.

Wahrmann Mór hozzájárul azon indítványhoz, hogy e szakasz a központi bizottsághoz visszautasítottassék, főleg azért, hogy a váltó tekintetében tüzetesebb rendelkezés vétessék föl a törvénybe.

Szavazásra tétetvén föl a kérdés, a központi bizottság javaslata újabb szövegezés czéljából a bizottság hoz visszautasított.

Toszt Gyula előadó a 111-dik és 138-dik szakaszt változatlanul javasolja megtartatni, 117-dik szakaszban pedig a ház által beszurni rendelt „rend szerint“ szót kihagyatni kéri.

Várady Gábor figyelmezteti a házat a központi bizottság helytelen eljárására, mert csak a 38-dik szakasz lett hozzá visszautasítva, nem tehet tehát javaslatot a 111. és 117-dik szakaszokra nézve, fölolvassa az illető ülés naplóját, melyből állításának helyessége világosan föltűnik.

Toszt Gyula menti a bizottság eljárását, összhangzásba kellett hozni a cikkeket, különben a 117-ik szakaszban kihagyatni javasolt szó értelem zavaró, ily hibát pedig mindig szabad helyreigazítani.

Paczolay János azt hiszi, hogy megváltoztatván a 7-ik szakasz, a 111-iket is meg kell változtatni, különben nem fogja tudni a bíró, hogyan járjon el a végrehajtásra nézve oly esetekben, a midőn az okirat oly nyelven van szerkesztve, melyet a bíró nem ért; indítványozzon tehát, hogy a szakasz újra szerkesztessék.

Pauler miniszter ezt szükségletlennek tartja, mert a 7-ik szakasz változtatása előtt is lehetett más nyelven okiratot szerkeszteni, s a törvényben még sem találtatik szükségesnek a provisio, mely a bírói teendők sorába tartozik.

Nagy György a 7-ik szakasz változtatását oly lényegesnek tartja, hogy Paczolay nézetét pártolja.

Csemegi. Hogy a bíró mit tegyen nem ide tartozik, különben van ily esetekre nézve intézkedés a pörrendtartásban és a miniszteri rendeletben, mely a tolmácsokra vonatkozik.

Karassiai nem osztja Paczolay nézetét, hogy a feleknek lesz gondjuk hiteles fordítást szerezni.

Péchy Tamás elismeri, hogy a fordítások után eljárni sokszor nagyon bajos. Itt azonban a dolgon segíteni többé nem lehet, mert a ház már megszavazta az illető szakaszokat, a 3-dik fölolvásánál lehetne legföljebb a dolgon segíteni egy külön szakasz által.

Elnök figyelmezteti a házat annak vezélyes következményeire, ha már megszavazott cikkekre tér vissza a ház.

Paczolay visszavonja indítványát.

Bésán mégis hozzászól, hogy kimutassa, miszerint az, amit Paczolay akar, már befoglaltatik a 112-dik szakaszban.

Eitel Frigyes, ugylátszik csak a német nyelvet ismeri és tartja szem előtt, mert Paczolay ellen azt hozza föl, hogy szomorú bíró volna aki az idegen nyelven szerkesztett okiratot nem értené.

A ház a központi bizottság véleményét fogadja el. Patay István tiltakozik az ellen, hogy az elnök meg nem olvastatta a szavazásokat, amár azt pártja részéről többen hangosan kívánták.

Ezután a 184-ik szakasz fogadjatik el a bizottság szövegezése szerint ép úgy az általa javasolt új szakasz is, mely azt tartalmazza, hogy ott a hol közjegyző nincs, annak teendőire nézve a 25. szakasz kezdetei alkalmazandók.

Következett a vaspályák által okozott jhalál vagy testi sértés iránti felelősségről és kártérítési kötelezettségről szóló tvjavaslat tárgyalása.

Schmausz Endre előadó röviden ajánlja a javaslat elfogadását.

Horn Ede. Holnap lesz egy éve, hogy a kőbányai szerencsétlenség történt, akkor interpellatióban kérte a minisztert, hogy törvényjavaslatot terjesszen elő, közzömetet mond, hogy az megtörtént, nálunk meg kell elégedni azzal, ha valami egy év alatt létesül.

A javaslatot igazgatóságok, czélszerűnek és szabatosnak mondja, de azért nem tartja teljesen kielégítőnek és kimerítőnek, mert csak az anyagi részre vonatkozik, nem pedig az igazgatóság személyes felelősségére. Erészen megnyugtatót kér a minisztertől.

A pénzbírságok csak rövid időre bírnak hatással, a társulatok a kölesönös biztosítás által kibújnak ennek következményei alól.

Különben helyesli, hogy nem az angol, francia és amerikai rendszer, hol a társulat hibáját a sértült félnek kell kimutatni, hanem az ellenkező német rendszer lett elfogadva.

Nevezetes volt még azon fölhozott adat, hogy 1870-ben 63 ember halt meg, 57 sértült, 1871. 87 ember halt meg, 74 sértült, 1872-ben 102 ember halt meg, 94 sértült, mindez 9 millió utasra, holott Angliában 300 millió utasra csak 116 emberhalál esett.

Pauler miniszter megjegyzi, hogy a kérdésnek két oldala van, a civilis és a criminalis, a jelen törvény az első szabályozza és a másodikat a büntetőjog terére utasítja, ott van annak helye.

Lázár Ádám kéri a minisztert, hogy a gőzhajózási társulatokra nézve is hason törvényt hozzon be.

Ivánka Imre Horn Ede ellen polemizál, nem kíván csak az anyagi oldalról szólni, e szempontból nem szabad elfelejteni, hogy minden szerencsétlenségül mennyi kár történik kocskiban s egyéb felszerelésekben, a társulatok tehát saját érdekeikben bizonyára föltűnyelnek, hogy baj ne történjék.

Csernatony pártolja a javaslatot és fölhozza, hogy Angliában azt mondják, hogy e bajokon csak akkor lesz valóban segítve, ha egyszer egy igazgató-tanács hal meg vasúti szerencsétlenség folytán.

Csemegi megjegyzi, hogy a jó repressiv törvény preventive is hat.

A javaslat általános tárgyalás alapjául elfogadtatik. **Ivanka** Imre az első szakaszról föl akarja menteni a társulatokat a felelősségtől, ha a szerencsétlenség harmadik személyek által okoztatott.

Angliában nem metszi át ut a pályát, hanem fölülte megy el vagy alatta, a pályák pedig be vannak kerítve, nálunk uri emberek is baltával vágják szét a sorompókat, s átkel a pályán kocsis és lovas, köveket dobnak a pályára, sőt volt eset, hogy azt gerendával zárták el.

Horn magyarozza szavait.

Csernátó szó nélkül nem hagyhatja **Ivanka** szavait; szerinte nem úgy vannak a dolgok Angliában. Itt is nyájak kerülnek a pályára és bikák küzdenek a mozdonyokkal, különben akik oly dolgokat visznek véghez, mint amilyeket **Ivanka** említett, nem az érthetőséghez tartoznak, de értelmetlenek, betyárok, van azonban francia, német és nagyon sok angol betyár is, azért nem kell háznak azt barbárnak föltüntetni.

Ivanka helyreigazítja szavait.

Horánszky nem pártolja **Ivanka** véleményét, melynek elfogadása az egész törvényt illúsióssá tenné. Az 1-ső szakasz **Ivanka** módosítványának elvetése mellett elfogadtatik.

Wahrman Mór az 5-ik szakaszt, mely megengedi, hogy mind két fél részéről a változott közlemények címén később, a megszakított kárpótlás megváltoztathatósága kérelmeztek, kihagyatni kéri mert folytonos perlekedésre fogna alkalmat szolgáltatni.

Vargics Péchy Tamás és Lázár Wahrman indítványa ellen **Szentimrey** Elek mellett szól, a ház azonban a szakaszt elfogadja ép úgy mint a következőket és azon határozati javaslatot is, mely szerint a közlekedési miniszter utasítatik a törvény folytán a kamatbiztosítást élvező törvényjavaslatok irányában intézkedni.

Következik a váltóhamisítás esetében követendő eljárásról szóló törvényjavaslat tárgyalása, mely általánosságban szó nélkül fogadtatik el.

Besán az első esetben a pesti váltótörvénytől elválasztandó eseteket nem a pesti, de az illetékes bírósághoz kívánja utasítani.

Csemeghi kimutatja a módosítvány lehetetlenségét, mely minden egyes esethez külön vizsgálatot igényelne.

Tisza Kálmán pesti törvényszéki helyett a fővárosi pesti részének törvényszéke kíván tétetni.

Miniszter: ámbár mostanáig pesti a hivatalos cím, nem ellenzi a módosítványt.

Csemeghi figyelmezteti a házat, hogy pestvidéki törvényszék is van, tehát könnyen zavar történhetnék.

A ház a szakaszt **Tisza** módosítványával a szó illetékes hozzáadásával fogadja el.

A javaslat többi szakaszai elfogadtattak.

Az osztályok csütörtökön tárgyalják a honvédelmi miniszterium házépítéséről és a közléptanokról szóló törvényjavaslatot.

Csütörtökön 10 órakor ülés, a megszavazott törvényjavaslatok harmadik fölolvása czéljából.

Különlélek.

Budapest, május 5.

(Kinevezések) A vallás és közoktatási miniszter **Bodányi** Károly és **Lévay** Ferenc szegedi főreáltanodai helyettes tanárokat ugyanoda rendes tanárokká, az igazságügyminiszter **Hallósy** Pál kassai kir. adóhivatali végrehajtót az oraviczabányai törvényszék mellé bírósági végrehajtóvá, **Kántor** Lajos kaposvári királyi törvényszéki díjokat ugyane törvényszékhez irnokká, **Fielk** Henrik segesvári kir. törvényszéki díjas joggyakorlót ugyanazon törvényszékhez irnokká, **Tauszig** Péter ügyvédi díjokat a nagy káta kir. járásbírói mellé bírósági végrehajtóvá, a pénzügyminiszter **Finger** János II-od osztályú pénzügyi titkárt I-ső oszt. pénzügyi titkárrá, **Mike** György volt nagyszabasi adó- és vámhivatali főnököt a nagyszabasi pénzügyigazgatósághoz irodavezetővé, **Szanner** Ferenc adóhivatali tisztet ellenőrré, a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi min. kir. miniszter **Thallmayer** Viktor ideiglenes tanárt és a gépkísérleti állomás vezetőjét a magyar-óvári gazdasági felsőbb tanintézetet, a gépészm. mértan és erőműtan rendes tanárává, a közmunka- és közlekedési miniszter **Pilz** Gyula napidíjas irnok III. rendű irodatitkárrá, a pozsonyi pénzügyigazgatóság **Bukna** János zsolnai adóhivatali gyakorlók-jelöltét a miavai adóhivatalhoz VII-ed osztályú adótitkárrá, az aradi pénzügyigazgatóság **Szuricsészku** Tivadart és **Pikler** Árpádot ideiglenes minőségben VII-ed osztályú tisztékké az aradi és makói adóhivatalokhoz nevezte ki.

Kanonoki kinevezés. Király ő felsége zenggi székes-káptalanhoz **Mihovilics** Natalis jelenlegi püspöki papnöveldei tanárt és aligazgatót, ifjabb kanonokká nevezte ki.

Magyar mánások. Király ő felsége gróf **Festetics** Agostonnak, gróf **Festetics** Dénesnek, s néhai gróf **Festetics** Sámuel Imre nevű fiának a magyar grófi méltóságot, báró **Fia**th Ferenc veszprémi megyei főispánnak pedig a magyar bárói méltóságot adományozta, báró **Eötvös** József nyugalmazott hétszemélyi díjot pedig magyar bárói rangjában megerősítette.

Tanári kinevezések. Király ő felsége a zágrábi egyetemhez az új-szövetségi tanulmány bevezetésére különösen és az új-szövetségi szent-írásnak a vulgátából és az eredeti szövegből való magyarázatára: dr. **Posilovics** Györgyöt; a hittudomány különös részére: dr. **Krzsán** Antal; s a szent-írás bevezetésére általában és az ó-szövetség tanulmányára különösen, továbbá az ó-szövetség szent-írásnak a vulgátából és az eredeti szövegből való magyarázatára, mint szintén a héber nyelvtanra: dr. **Ivekovics** Ferencet, a zágrábi érseki lyceum jelenlegi tanárait: a jogi- és államtudományi karhoz: a római jogra és annak történelmére: dr. **Spevec** Istvánt; a polgári törvénykezési eljárásra: dr. **Bresztynszky** Sándort; a politikai tudományokra: dr. **Lorkovics** Balázst a zágrábi jogakadémia jelenlegi tanárait; a bölcsészeti karhoz: **Horvátország** történelmére, különös tekintettel az osztrák és magyar történelme: **Mesits** Mátyást, a zágrábi jogakadémia jelenlegi tanárait, és az elméleti s gyakorlati bölcsészetre és történelmére: dr. **Markovics** Ferencet, a zágrábi főgymnasium tanárait, nyilvános rendes tanárokká a szabályszerű ilmetvényekkel nevezte ki.

Jóteknyságok. Király ő felsége az árvegyei Trsztena mezővárosban f. évi ápril 6-án keletkezett tűzvész által károsult lakosok részére magán-pénztárából öt száz forint segélyt engedélyezett. — A cholera-jár-

vány-sújtotta családok segélyezési alap javára **Duma** Sándor 180 francot, **Des Arts** Buet pedig öt frankot küldött a közös külügyminiszterium útján.

— Az iparos körben csütörtökön, május hó 7-én este 8 órakor ifj. **Novelly** Antal ur, a hazai ipar gyors és erőlyes fejlesztéséről és annak eszközeiről tart értekezést, melyre nemtagok is meghívattak.

— Rövid hírek. A **Strampferszínház**ban jövő szombaton és hétfőn két jótékony előadás lesz a kisedvedő egylet javára. A műsor következő négy részből fog állani: „Előképek”, vagyis uri családok lánykái által ábrázolt porcellán-alakok képletei, hangverseny, melyben **Blaháné** asszony, **Ellinger** Jozefa k. a. **Breitner** és **Kállay** urak működnek közre; operette, melyet a színi tanoda növendékei adnak elő s végül balletérsz, melyben **Vellár** kisasszonyt, a bécsi komikai opera tagját fogjuk látni. — **Bulyovszky** Lilla asszony közelébb megírni készült emlékiratait, melyeket magyar nyelven fog kiadni. E napokban ismét **Pestre** érkezik, itt egy hónapot tölt, s amint mondják, föl is lép egy pár jótékony előadásban. Ohajtandó, hogy ez a nemzeti színpadon történjék. A nyarat ismét gmundeni villájában fogja tölteni. — „A tyukászat” című művet írt **Grubiczi** Geza a földmívelési miniszter osztálytanácsosa, és a napokban kerül ki a sajtó alól. A munkát az országos magyar gazdasági egyesület szakértői kedvezően bírálták meg. A 42 szépen sikerült ábrával ellátott mű ára igen olcsón van szabva: egy forint. Szerzője a baronfi-kiállítás bizottságának elnöke, mely tisztséget, mint szakavatott, méltán foglal el. — A **Budai zeneakadémia** f. hó 8-án tartja második hangversenyét **Knahl** zene-igazgató vezetése alatt a vidág kis termében, mely alkalommal **Hendel** Frigyes „Messias” című nagy oratoriuma fog előadani. Szorgalommal és kitartással tanulván az egy-let ezen itt még eddig nem hallott művet, a zenekedvelő közönség részére élvezetes este van kilátásba helyezve. — **Kövérné-Komlóssy** Ida állítólag föl fog lépni a nemzeti színpadon. — **Gróf Eszterházy** Pál tegnap gr. **Andrássy** Gyula külügyér tiszteletére nagy fény- és műtárlással berendezett új palotájában diszchédet adott. Részt vettek **Andrássy** Gyula grófnak kívül: **Bitó** miniszterelnök és neje, vicomte de **Beaumont** francia és **Alumer** orosz consulok, báró **Orczy** Béla, báró **Fejérváry** államtitkár és neje, báró **József**, báró **Podmaniczky** Frigyes, gróf **Andrássy** Aladár és neje, gróf **Hunyady** László és neje, **Okolicsányi** Sándor és gróf **Hunyady** Pál.

— Az ungvári telekkönyv a múlt héten **Steinberg** Lina tibai lakos köztvényt táblázattal be kétszáz percents kamattal. Ez betűszerinti értelemben nem mondható ugyan törvénytelennek, hanem hogy chrémítöleg embertelen, az már nem szenved kétséget. — A nemzeti konzervatoriumnak az első hazai takarékpénztár 200 frot ajándékozott. — A **Mátyás** templom újítási megfosztott falak bámulatos körrajzokat mutatnak. A khórus falán régi festések nyomait födözték föl és a templom külső falán egy művészein faragott csucsvet, pompás lombozattal és egyéb czírázatokkal, a törmelék elhordatása után kint, hogy a csucsv a templom küljén épített oltár hátsó része volt, mely legalább három ölet ért el.

Nemzeti színház. Szerda, május 6. „A nő-uralom”. Vigjáték 3 fölvonásban.

Törvényszéki csarnok.

Budapest május 5

(Csalás.) **Hamburger** Salamon és neje **Lujza**, született **Boskovicz**, csalásról vádoltatnak a pesti fenytörvényszék előtt. **Hamburger** Lujza t. i. 1867-ben divattizletet nyitott **Pesten** igen csekély tőkével és rövid idő alatt 7000 frnyit adósággal csődbe került. Az üzlet tartama alatt **Hamburger** Salamon **Pesten** és **Bécsben** hitelle bevasárlásokat tett és „L. Hamburger” aláírással ellátott váltókat osztogatott ki a kölcsönök fejében. Csak midőn **Hamburger** a váltókat ki nem fizette, tudták meg a panaszosok, hogy ők nem **H. Salamonnak**, hanem nejeinek hiteleztek. **Hamburger** **Lujzának** divatboltja azonban ezalatt **Schwarz** Károly, helybeli gyapjuügynök által egy 2000 frnyit váltó alapján lefoglaltatott, úgy hogy a panaszosok pénzükhöz nem juthattak.

Minthogy továbbá **Schwarz** az általa árvezerésen megvásárolt divatárakat **Hamburger** nővéreinek **Boskovicz** Czeceziának átengedte, a királyi ügyesség **Schwarz** váltóit álkövetelésből eredőnek tartja és csalásról vádolva a **Hamburger** házastársakat, **Boskovicz** Czeceziát és **Schwarz** Károlyt is, mint bűnrészeseket tekintti. Vádlottaknak védője dr. **Schwarz** Jenő védeneczeinek mentességét ismételve, kiemeli, miszerint a hitelezők tudhatták, hogy nem **H. Salamonnak**, hanem nejeinek hiteleznek. Azon föltevést is, mintha **Schwarz** váltója alkövetelésben alapulna, védő alaptalannak mondja.

A törvényszék mindanegy vádlottat tényálladék hiányában fölmenté, mert **Hamburger** Lujza a férje által kiadott váltókat magának elismeré, és a hitelezőknek egyes részleteket meg is fizetett.

(Emberölés tréfából.) **Kozsil** Péter, téglagyári munkás f. é. márczius 1-én **Vaskó** Károly nevű collegáját tréfás czivódás közben úgy ütö föbe egy lapattal, hogy **Vaskó** Károly nemsokára meghalt. **Kozsil** ma egy évi börtönrre ítéltetett.

Táviratok.

N.-Bcskereken, május 5. (Eredeti távirat.) A mai napon tartott torontál megyei alispánválasztás alkalmával **Dániel** János 290, **Bessenyei** Ferenc 68 és **Demko** Pál 1 szavazatot kapott. **Takakovics** megyei főjegyző nem kandidáltatott.

Sanghal, május 4. Egy chinai néptömeg benyomult a francia városnegyedbe, kifosztá és fölgyjúttá a házakat. A rendőrség lött a tömegre, minek folytán többen megöltek; fegyveres chinai önkénytesek és idegen tengerés-

szek helyreállították a rendet; azonban új zavargásoktól tartanak. A brit gyarmat bántatlan maradt.

London, május 5. Az alsóház tegnap ülésében **Disraeli** egy interpellációra azt válaszolá, hogy az 1871. évi angol-hollandi szerződés a brit beavatkozást **Atsinban** erőkölesileg lehetetlenné teszi.

Kopenhága, május 4. A német követ a dán királynak és a dán hatóságnak a német császár köszönetét fejezte ki a vízbe fult **Günther** német memők iránt tanusított részvétért.

Közgazdaság.

Budapest, május 5.

A sóbányajegyekről a „Oe. C.” szerint valamivel több van forgalomban 98 és fél milliónál, mi mérsékelt apadást jelez.

Az árakra vagy a fizetési módzatokra vonatkozó írásbeli tóladalok kereskedelmi nyomtatott körlevelekben és árjegyzékekben: Az osztrák cs. kir. kereskedelmi miniszteriummal egyetértőleg kiterjesztetik azon kedvezmény, mely szerint a keresztükötes küldeményekre szabott mérsékelt díj mellett szállított kereskedelmi körlevelek és árjegyzékek nyomtatott szövegébe az árakat és az utazó ügynök nevét kézírással is szabad bejegyezni vagy a bejegyzett árakban és az utazó ügynök nevében írással, vagy gép segélyével változtatásokat eszközölni, valamint hogy a fúntemlített körlevelek és árjegyzékek a cég több társai által aláírható az árakra vagy a fizetési módzatokra vonatkozó kitételekre is, minők például: készfizesétnél 4 százalékos seonto, vagy az árak értendők az i pályaudvarig való elszállításával stb. Ezen kedvezmény azonban csupán a belföldi és a Németországgal való kölesönös forgalomban előforduló nyomtatott kereskedelmi körlevelekre terjed ki; más országokba szóló ily küldeményekre az eddigi szabályok érintetlenül maradnak. **Budapestben**, 1874. ápril 28-án A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. miniszteriumtól.

Az ipar állása fővárosunkban még kedvezőtlenebb a mult hetinél. Munkahiány miatt tömerek munkás lesz elbocsátva, a vidékről pedig nagy számban jönnek föl épen munkakereset miatt. Női- és férfi-ruhakereskedők, diszmit- és ékszerárusok üzlete mindinkább pang. — Azonban ide ígátjuk a budapesti kereskedők csarnokának üzleti tudósítását, mely szerint a kézműipar a jözséfnap vásár óta határozatlan jellege az utolsó két hét rendkívüli időjárás viszonyai folytán passiv iránynak adott helyet, mi épen nem mondható kedvezőnek az üzleti forgalomra nézve. A forgalom jobbára a nélkülözhetlen napi szükséglet födözésére szorított, és nagyobb megrendelések a ritkaságok közé tartoztak. Nagyban úgy, mint kicsinyben e pillanatban semmi combinatiót az üzlethez fűzni nem lehet, melynek további lendülete csak kedvező időjárás mellett várható. Magától értetik, hogy ilyen körülmények között a pénzbehajtás sem mutathatott kielégítő eredményt.

A szabadég alatt tegnap mintegy 600 munkás gyűlést tartott az épülőben levő hídönél és elhatározták, hogy a miniszteriumhoz fölterjesztést intéznek, melyben előadják, hogy ők és velük még tízannyian (nagyobbára lakatosok, kovácsok s gépészek,) nem tudnak a budapesti gyárakban munkát kapni, mert a gyárak idegen tulajdonosi vagy a külföldi munkavezetők a benszülöttek mellözve, poroszokat, olaszokat és egyáltalán külföldi munkásokat fogadnak. Kérelmők az, hogy latna a kormány a gyárosoknál oda, hogy egyenlő minősítvényű munkások közül, a benszülötteknek adjanak elsőbbséget, hogy becstületes munkával itthon kereseshessék meg mindennapi kenyerüket, melynek most híjával vannak.

A magyar általános földhitelrészvény társulat 1874. évi ápril havi üzletkimutatása (ápril 30-iki zárlattal.) Activum: pénztár 12,625 frot, váltótárcza 1.373,287 frot 59 kr., jelzálogos kölesönök 4.753,999 frot 76 kr., záloglevéltárcza 1.025,800 frot, ingatlanok 1 millió 293,978 frot 71 kr., folyó számla követelések 6.818,950 frot 32 kr. Összesen 15.287,646 frot 44 kr. Passivum: részvénytöke 10 millió frot, tartalékalap 43,204 frot 3 kr., kisorsolt záloglevelek 15,800 frot, kisorsolandó záloglevelek 4.840,300 frot, záloglevélszelvények 546 frot 75 kr. Fél-évi jelzálog kölesön kamatok 139,495 frot 66 kr., pénztárjegyek forgalomban 248,300 frot. Összesen 15.287,646 frot 44 kr.

A budapesti gabna- és értéktözsderől, május 5-én. A gabnatözsde ma, az általános vételkedv hiánya miatt, általános üzletpangás állott be, elamnyira, hogy a magyar búzára 10, és idegen búzára 15—30 kr. árleengedés mellett sem akadt vevő. Az értéktözsde a hangulat visszatartó volt, bankok esendesek, ellenben egy pár ípapapír szilárdan maradt. Jegyzéseink a következők: m. sorsjegyek 77.35, vasuti kölesön 93, m. kitel 141.50—148, földhitel 54, anglo 20.50 mun. 26.50, takaréki hitel 37.50, pesti közuti 268—270, pestbudai malom 760—770, molnárok és sütők 240, Erzsébet-malom 112—114. Valuták valamivel szilárdabbak. 20 frankos arany 8.98, cs. arany 5.28, tallér 166, ezüst 106.

Vizállás.

Május 5.	0 alatt	0 fölött	időjárás
Pesten	—	—	9' 11" felhős
5. Pozsonyban	—	—	6' 11" száraz
5. M.-Szigeten	—	—	3' 9" felhős
5. Szegeden	—	—	3' 3" száraz
5. Szatmáron	—	—	16' 2" szeles
5. Szolnokon	—	—	18' 10" száraz
5. Aradon	—	—	1' 11" száraz
5. Nagybecskereken	—	—	1' 4" száraz
5. Zimonyban	—	—	14' 6" száraz
5. Ó-Orsován	—	—	11' 5" felhős
5. Tokajban	—	—	8' 1" száraz

Felelős szerkesztő: **Huszár** Imre.
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakujay** Gyula.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 5-én.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Záloglevelek.		Magy vasuti köles.			
Hang.	font	font	forint	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva		
Buza, bányási ó v. uj	83	7.60	7.75	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	870	880	500	Első magyar serfőzde	410	410
" " " " " "	85	7.85	7.90	200	Haza	—	—	200	Sertészizláló	158	160
" " " " " "	87	—	—	300	Pannonia	330	335	200	Athenaeum	245	246
tiszav. " " " "	83	7.85	7.90	100	Pesti bizt.	48	49	500	Pesti könyvnyomda	500	520
" " " " " "	85	8.10	8.20	200	Hunnia	65	67	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	—	—
" " " " " "	87	—	—	300	Unio	180	185	500	Ganfélé vasöntőde	285	290
pestm. " " " "	83	7.80	7.90	200	Pesti közúti vaspálya	267	269	200	Gschwindt-féle szeszgyár	210	212
" " " " " "	85	8.05	8.15	200	Budai	98	100	200	Börgyár	78	80
" " " " " "	87	—	—	200	Budai hegyipálya	59	60	200	Gyapjumasóda	100	102
fehért. " " " "	83	7.90	8	80	Munizipális hitelintézet	26	26.50	100	Salgó-tarjani kőszénbánya	91	93
" " " " " "	85	8.15	8.25	85	Angol-magyar bank	30	30.50	200	Schlick-féle vasöntőde	138	139
" " " " " "	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	140.75	141	200	Sóskuti kőbánya	110	115
bácskai " " " "	83	—	—	200	Franco-magyar bank	59	60	500	Első magyar szeszfinomító	150	155
" " " " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	54	54.25	200	Alagut	81	83
				70	Pesti egyleti bank	47.75	48				
				50	Takarék- és hitelgyelet	31.50	31.75				
				50	Buda-ó-budai népbank	46	46.50				
				100	Iparbank	175	180				
				200	Budai kereskedelmi és iparbank	735	740				
				500	Pesti kereskedelmi bank	375	380				
				200	Pesti iparbank	50	52	100	Lánchíd	83	84
				100	Budapesti kézművesbank	44	45	150	Budapesti malom 6%	176	180
				50	Hivatalnok. hitelgyelete I. em	72	73				
				80	Kisbirtokos. hitelintézete	2330	2350				
				100	Országos közp. takarékp. 5%	155	157				
				1000	Pesti hazai	50	52				
				100	Budapesti fővárosi	37	33				
				100	Köbányai takarékpénztár	41	43				
				500	Arpádmalom	38	40				
				500	Blumfélé	37	40				
				500	Concordia	260	265				
				200	Erzsébet	112	114				
				160	Luisa	126	138				
				200	Molnár és sütők	240	242				
				500	Hengermalom	795	805				
				300	Victoria	100	105				
				100	Első budapesti	670	680				
				100	Budai gyárudvar	18	20				
				1000	Pannonia	415	420				

A „KÖZÉPPÁRT”-ra

Előfizetési feltételek:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

egész évre 16 forint

fél évre 8 „

negyed évre 4 „

Egyes szám 6 krajczár.

Hirdetmények díja:

6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr. Nyilttéri petitsor 50 kr.

Bélyegdíj külön 30 kr.

Hirdetmények elfogadtatnak a kiadóhivatalon kívül egyedül Haasenstein és Vogler hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utca 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz. Prága: Graben 27.

RÁTH MÓR

nemely újabb kiadásai.

HORVÁTH MIHÁLY Magyarország történelme. Második javított kiadás 9., 10., 11., 12., 13., 14. kötet. Ára füzve 22 frt. Angol kötésben 27 frt.

— **A „25 év Magyarország történelméből” és a „Függetlenség harc történetének”** jelen új kiadásai a most megjelent „Magyarország történelme” 1-8. kötetének szükséges folytatását képezik, mire azon 8 kötet vevői különösen figyelemmel tartanak.

CSENGERI ANTAL. Történetirók és a történetírás. (Sajtó alatt.)

— **Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség.** (Február 1874.) Ára 1 frt.

GRÓFI LÓNYAY MENYHÉRT. Közügyeinkről. Nézetek Magyarország pénzügyi állapotáról. (Megjelent 1873. decemberben.) Ára 1 frt 80 kr.

KELETI KÁROLY. Hazánk és népe. A m. t. akadémia által a nagy díjjal koronázott mű második kiadása. Ára füzve 2 frt 80 kr. Angol kötésben 3 frt 60 kr. (Az első kiadás ára köve 7 frt.)

CURTIUS ERNŐ. A görögök története. A magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Huszár Imre. 1-3. füzet Ára 3 frt.

LEWES. Göthe élete. A magyar tud. akadémia megbízásából Szász Károly. 1-4. füzet 4 frt.

KODOLÁNYI ANTAL. Gazdasági haszonbéri mintaszerződés. Dr. Drechsler koszorúzott pályamunkája után. Függetlenül: A magyar államjark és közalapítványi jésszágokról kötött haszonbéri szerződések mintája. Ára 3 frt.

HORVÁTH MIHÁLY. Szabad egyház a szabad államban. Williams Roger. A szabad egyház a szabad államban étv teremője és megtestesítője. 2-ik kiadás. Ára 80 kr.

MOMMSEN TIVADAR. A rómaiak története. Az ötödik kiadás után a magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Toldy István. 1-ső füzet Ára 1 frt.

DUNCKER MIKSA. Az ókor története. A 3-ik kiadás alapján a magy. tud. akadémia megbízásából fordítja Jónás János. 1-4. füzet 4 frt.

MILL J. STUART. A deductív és inductív logika rendszere. Mint a megismerés elveinek és a tudományos kutatás módszerének előadása. Az eredeti 7-ik kiadása után a magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Szász Béla. 1-4. füzet 4 frt.

MÜLLER MIKSA. Fölolvadások a nyelvtudományról. A 6-dik kiadás után a magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Steiner Zsigmond. 1-4. füzet 4 frt. (3573)

Ráth Mór kiadása: „Házi és gazdasági könyvtár!”

Hevesi Lajos. Budapest és környéke. A fővárosi hatóság megbízásából. A közmunkatanács adatai után készült legújabb térképpel, betűrendes utcamutatóval és számos fametszettel, ára kötve 1 frt 80 kr. Díszkötésben 2 frt.

Budapest legújabb térképe. A közmunkatanács adatai után, betűrendes utcamutatóval. Kötve Ára 80 kr.

Kodolányi Antal. Gazdasági haszonbéri minta-szerződés. Dr. Drechsler göttingai igazgató koszorúzott pályamunkája után. Függetlenül: A magyar államjark- és közalapítványi jésszágokról kötött haszonbéri szerződések mintája. Ára 3 frt.

Dr. C. Neubauer A bor-vegytana. A m. kir. földmívelési miniszterium megbízásából fordította Tuba Lajos, a kolozs-monost. gazd. tanintézet vegytanára. Ára 1 frt.

Boak Ernő Károly. Az egészség négy könyve. A magyar nép szükségéhez alkalmazva. A szövegbe nyomott 38 ábrával; második jutányos kiadás. Füzve 5 frt helyett 3 frt, kötve 3 frt 70 kr.

Dapsy László. A talajkimerülés befolyása az államok életére, különös tekintettel Magyarországra jövőjére. Leszállított Ára 1 frt 60 kr helyett 1 frt.

Csengeri Antal. Népbank és ezzel összekötött takarékpénztár terve. Ára 40 kr.

Némethy Imre. Az olcsó vasutakról. Ára 40 kr.

Dr. Perlaky Mihály. Népszerű borászati kézikönyv. Vegytani alapon írva. A földmiv. miniszterium által kitűzött pályadíjra érdemesített munka. Ára 50 kr.

Tormay Béla. Gazdasági lötenyésztés. Jutalmat nyert pályamű. Ára 1 frt.

Petzval Otto. Kézikönyv mezei gazdák, gépészek, mozdonyvezetők és fűtők számára. 39 fametszettel. Ára 2 frt.

Mandis J. Az okszerű dohánytermelés és kezelés kézikönyve. A földmiv. m. megbízásából. Ára 50 kr.

Kriesch. Méhészet. A földmiv. miniszter. megbízásából. Ára 50 kr.

Kenessey Kálmán. Nézetek a hazai halászat ügyében. Ára 50 kr.

— **Gazdasági munkaerő-calamitás.** Ára 40 kr.

Koller G. A buzatutermelésnek káros volta és az állattenyésztés előnye. Pályamű. Ára 10 kr.

Lukácsy Sándor. A fatenyésztés. Olvasókönyv a népiskolák használatára. A földmiv. miniszter megbízásából. Ára 40 kr.

Mokry Sámuel. Beszélgetések a buzatutermelés káros volta felett. Pályamű. Ára 15 kr.

Dr. Entz Ferencz, Dr. Málnay Ignác és Tóth Imre. Magyarország borászata. A földmiv. miniszteriumhoz intézett jelentés. Ára 1 frt.

Dr. Entz F. és Dr. Málnay I. A szőlőszet és borászat Erdélyben. A földmiv. miniszteriumhoz intézett jelentés. Ára 1 frt.

Máday Izidor. Népszerű utmutatás a lennek belga mód szerinti mívelése és készítéséről. Különös tekintettel Felső-Magyarország viszonyaira. A földmiv. miniszterium megbízásából. Ára 30 kr. (Német nyelven is kapható.)

Fest Imre, államtikár. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium öt évi működése (1867—1872.) Ára 1 frt.

Fuchs I. M. Közlemények a m.-óvári m. kir. gazdasági felsőbb tanintézzettel egybekapcsolt gazdasági eszköz- és gépkísérleti állomás köréből. A földmiv. miniszterium megbízásából. Ára 30 kr. (Német nyelven is kapható.)

Entz F. Népszerű káté a szőlőművelés és borkészítés okszerű módjairól. Ára 40 kr.

Korizmicz László. Gazdasági levelek. Ára 1 frt 50 kr.